

CHANTAL MOUFFE • Siyasal Üzerine

CHANTAL MOUFFE 1943 doğumlu Belçikalı siyaset kuramcısı. Louvain Katolik Üniversitesi ve Essex Üniversitesi'nde eğitim gördü. Westminster Üniversitesi Demokrasi Çalışmaları Merkezi'nde profesör olarak çalışmaktadır. Türkçede yayınlanmış diğer kitapları: *Hegemonya ve Sosyalist Strateji - Radikal Demokratik Bir Politikaya Doğru*, Ernesto Laclau ile birlikte (İletişim Yayınları, çev. Ahmet Kardam, 2008); *Demokratik Paradoks* (çev. Cevdet Aşkın, Epos Yayınları, 2002).

On The Political

© 2005 Chantal Mouffe

Bu kitabın yayın hakları Taylor&Francis Group'un bir kuruluşu olan Routledge'dan alınmıştır.

İletişim Yayınları 1454 • Politika Dizisi 85

ISBN-13: 978-975-05-0741-0

© 2010 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1. BASKI 2010, İstanbul

EDITÖR Levent Cantek

DİZİ KAPAK TASARIMI Utku Lomlu

KAPAK Suat Aysu

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Aziz Tuna C.

DİZİN Özgür Yıldız

BASKI ve CİLT Sena Ofset

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11

Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 03 21

İletişim Yayınları

Binbirdirek Meydanı Sokak İletişim Han No. 7 Cağaloglu 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

CHANTAL MOUFFE

Siyasal Üzerine

On The Political

ÇEVİREN Mehmet Ratip



i l e t i ŝ i m

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş	7
--------------------	---

İKİNCİ BÖLÜM

Siyaset ve Siyasal	15
Antagonizma olarak siyasal.....	17
Çoğulculuk ve dost/düşman ilişkisi.....	22
Hegemonya olarak siyasal.....	24
Demokratik siyasal için hangi biz/onlar?.....	27
Canetti ve parlamenter sistem üzerine.....	30
Freud ve özdeşim.....	34
Agonistik cepheleşme.....	39

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Husumet Modelinin Ötesinde?	45
Beck ve "siyasetin yeniden icadı".....	46
"Alt-siyaset" in ortaya çıkışı.....	50
Giddens ve post-geleneksel toplum.....	54
Demokrasiyi demokratikleştirmek.....	56
Post-politik vizyon.....	60
Diyalojik demokrasiye karşı agonistik demokrasi.....	63

Modernleşme retoriği.....	66
Giddens ve üçüncü yol.....	68
Yeni İşçi Partisi'nin sosyal demokrasiyi "yenilemesi".....	72

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Post-politik Vizyona Karşı Meydan Okumalar.....	77
Sağcı popülizm.....	79
Mutabakat modelinin tehlikeleri.....	82
Ahlaki dil dizgesinde siyaset.....	86
Tek-kutuplu dünyanın bir sonucu olarak terörizm.....	90
Liberal demokrasinin evrenselliği.....	96

BEŞİNCİ BÖLÜM

Hangi Dünya Düzeni?

Kozmopolit mi, Çok-kutuplu mu?.....	105
Demokratik uluslaşırıcılık.....	108
Kozmopolitik demokrasi.....	112
Demokrasi ve küresel yönetim.....	120
Çokluğun mutlak demokrasisi?.....	124
Çok-kutuplu bir dünya düzenine doğru.....	133

ALTINCI BÖLÜM

Sonuç.....	137
Çoğulculuğun sınırları.....	138
Modernitelerin çoğulculuğu.....	141
Metis bir insan hakları kavrayışı.....	143
Hangi Avrupa?.....	145
<i>DİZİN</i>	149

Post-politik Vizyona Karşı Meydan Okumalar

“Düşünümsel modernleşme” kuramcılarının ve “üçüncü yol” siyasetçilerinin ortaya koyduğu iyimser tabloya göre, ilerlemeye karşı gösterilen bazı artçı direnişlere rağmen, bugünün temel eğilimi, birleşmekte olan ve barışçılılaşan bir dünyaya işaret ediyor. Gelgelelim, mevcut durum çok farklı ve post-politik vizyonla çelişen birçok cihet var. Son birkaç on yıldır sol ve sağ arasındaki sınırların gittikçe bulanıklaştığı aşikâr olsa da, bu bulanıklaşmaya, daha olgun bir demokrasinin koşullarının yaratılması yerine, bugün çoğu Batı toplumunda gözlemleyebileceğimiz bir demokratik kurumların meşruiyetlerini yitirmeleri süreci eşlik etti. Dahası, uluslararası siyasetten söz edecek olursak, çift-kutuplu dünya düzeninin sona ermesi daha uyumlu bir sisteme değil, çeşitli yeni antagonizmaların patlamasına yol açtı. 11 Eylül 2001’deki dramatik olaylardan ve “terörizme karşı savaş”ın patlak vermesinden önce bile, antagonizmaların ortadan kalkmak yerine, hem ulusal hem de uluslararası bağlamlarda yeni biçimlerde tezahür ettikleri ortadaydı.

Örneğin, birçok Avrupa ülkesinde sağcı popülist partile-

rin başarılı bir şekilde yükselişe geçmesi, post-politik yaklaşımın sığılığını gözler önüne sermiş, liberal kuramcıları ve yorumcuları şaşkına çevirmiştir. Bu kuramcılar ve yorumcular, kolektif kimliklerin çöküşüne dair iddiaların aksine, gelişmiş toplumlardaki birçok insanın “halk” gibi sözde “arkaik” özdeşim biçimlerine başvuran partilerin cazibesine kapılabildiğini nasıl açıklayabilirler? Yeni, partizan olmayan, bireyci, geleneksel bağlardan kopmuş, farklı parti politikaları arasından rasyonel bir biçimde “seçim yapan” seçmen türünün gelişini kutlamış bulunan diyalojik kuramcılar, popülist tutkuların bu ani patlayışını nasıl anlamlandırabilirler?

Verebilecekleri ilk yanıt, bu olguyu geçmiş atavizmlerin henüz aşılmamış olduğu bir bağlamla ilişkilendirmektir. Örneğin, Avusturya’daki Özgürlük Partisi’nin başarısı bu şekilde yorumlandı. Genelgeçer görüş, Jörg Haider’in cazibesinin Avusturya’nın henüz nazi geçmişiyle hesaplaşmayı becerememiş bir ülke olmasından kaynaklandığıydı. Endişe etmeye gerek yoktu, çünkü bu özel bir durumdu ve bu tür bir olgu kendini başka ülkelerde yeniden üretmezdi.

Ne var ki, “geçmişin kalıntıları” üzerine temellendirilmiş bu kolay açıklamanın yetersizliği, benzer partilerin çok farklı tarihlere sahip başka ülkelerde de ortaya çıkmasıyla kendini çabuçak belli etti. Sağcı popülist partilerin (yalnızca en önemli ülkeleri sayacak olursak) Belçika, Danimarka, İsviçre, Hollanda, Norveç, İtalya ve Fransa’daki başarılı yükselişini bu ülkelerde geçmişle eleştirel bir ilişki kurulmamış olmasıyla ilişkilendirmenin imkânsız olduğu aşikârdır. Dolayısıyla, liberal kuramcılar, rasyonel yaklaşımlarına uyacak başka açıklamalara başvurmayı, örneğin, demagoglarca aldatılmaya yatkın, eğitimsiz, alt-sınıflardan seçmenlerin rolünü vurgulamayı denediler. Bu açıklamanın çaresizlikten kaynaklandığı açıktır, çünkü sosyolojik incelemeler popü-

list partilerin seçmenlerinin seçmen kitlesinin her kesiminden geldiğini göstermiştir.

O halde, bu yeni sağcı popülizmin mantıklı bir açıklamasının olmadığı sonucuna mı varmalıyız? Bence hayır. Son yıllarda tanıklık ettiğimiz, başarıları popülist retorikler üzerine temellendirilmiş partilerin ani yükselişinin kesinlikle bir tesadüften ibaret olmadığını düşünüyorum. Bu yükselişin sebeplerini ya ülkenin tarihindeki ya da seçmen kitlesinin toplumsal statüsündeki “geri kalmışlık” göstergelerinde aramak yerine, dikkatimizi anaakım siyasi partilerin yetersizliklerine çevirmeliyiz.